

balans in het kort

Uitgave van de Vereniging Balans • voor ouders van kinderen met leer-, ontwikkelings- en gedragsstoornissen

DCD

Korte uitleg over **kinderen met motorische onhandigheid**

Voorbeeld

Joost komt altijd sloffend uit school. Beetje afhangelende schouders, mond halfopen, en een rugzakje waar regelmatig het een en ander uitvalt.

Jacco is één en al bewegingsonrust. Hij holt altijd en kan nog geen minuut stil zitten. Hij valt in de klas regelmatig van zijn stoel en zit soms meer onder dan boven zijn tafel.

Frida heeft op de kleuterschool een vreselijke hekel aan allerlei knip-, prik- en plakwerkjes. Fijn-motorische vaardigheden als knopen dichtdoen en vetters strikken zijn voor haar een bron van ellende. Ze heeft ook problemen bij het gebruiken van mes en vork en moet veel extra moeite doen voor een enigszins leesbaar handschrift.

Tjerk zit altijd vol builen en schrammen. Hij heeft problemen bij de coördinatie en controle van bewegingen. Eenvoudige bewegingen lukken na veel oefening nog wel, maar als het wat ingewikkelder wordt, komt Tjerk in de problemen. Zijn motoriek wordt dan minder vloeiend, soms zelfs houderig.

DCD

DCD staat voor *Developmental Coordination Disorder*, een stoornis in de ontwikkeling van de coördinatie van bewegingen. Sinds 1994 is dit de internationaal gebruikte term voor kinderen met diverse soorten (lichte) motorische problemen, zoals een lage spierspanning, een grote bewegingsonrust, coördinatieproblemen of problemen met fijn-motorische vaardigheden. Deze kunnen apart voorkomen, maar veel vaker heeft een kind een combinatie van deze problemen. DCD zegt niets over de achterliggende oorzaak. Het zegt meer *dat* er iets met de motoriek aan de hand is, dan *wat* er aan de hand is. Motorische onhandigheid wordt meestal wel beschouwd als uiting van een minder optimaal ontwikkeld zenuwstelsel.

Bijkomende problemen

Een minder optimaal ontwikkeld zenuwstelsel kan ook gevolgen hebben op andere ontwikkelingsgebieden. Kinderen met DCD hebben vaker dan gemiddeld last van spraakstoornissen (spraakdyspraxie) en problemen bij het zindelijk worden. Daarnaast gaat DCD méér dan gemiddeld gepaard met ADHD en/of leerstoornissen (dyslexie) en kampen kinderen met DCD méér dan gemiddeld met een laag zelfbeeld.

Eerste signalen

Signalen van een afwijkende ontwikkeling van de motoriek zijn op jonge leeftijd niet eenvoudig te constateren. Kinderen kunnen sterk variëren in het bereiken van motorische mijlpalen. Bij de helft van de kinderen die later DCD-problemen blijken te hebben, wordt dat op de peuter- en kleuterleeftijd niet opgemerkt. Aan de andere kant kunnen op jonge leeftijd DCD-problemen worden geconstateerd die later vanzelf verdwijnen. Onderzoek kan nodig zijn om ernstiger problemen (zoals bijvoorbeeld een spierziekte) uit te sluiten, maar ook om nauwkeurig te onderzoeken op welke gebieden de motorische problemen het kind belemmeren in zijn functioneren.

Stimuleren

Als een kind onhandig is en geen neurologische disfuncties vertoont, kan de motorische ontwikkeling worden gestimuleerd door extra oefeningen. Dat kan individueel onder leiding van een kinderfysiotherapeut, in groepstrainingen voor kinderen met DCD, maar ook door thuis extra te spelen en te oefenen. Het kind heeft hier natuurlijk veel aanmoediging bij nodig, omdat juist deze oefeningen hem extra moeite kosten. Kinderen met een lage spierspanning zijn eveneens gebaat bij algemene motorische stimulatie.

Begrip

Bij kinderen die voornamelijk last hebben van extreme bewegingsonrust is therapie niet noodzakelijk. Het is voldoende om aan de omgeving, ouders en leerkracht uit te leggen dat het kind niet willens en wetens zo onrustig is, en dat vermaningen weinig zin hebben omdat bij stress de onrust alleen maar toeneemt.

Therapie

Bij kinderen met neurologische disfuncties is het advies afhankelijk van het type disfunctie. Hebben kinderen problemen in de sfeer van de coördinatie en/of fijnmotorische vaardigheden, dan is specifieke fysiotherapie of ergotherapie op zijn plaats. Tegenwoordig is deze therapie vooral taakgericht. Het kind oefent dat wat het zelf wil oefenen of in het dagelijks leven nodig heeft.

Handschriftproblemen

Als er problemen zijn met het schrijven en de inspanning daarbij het leren belemmert, kan gedacht worden aan het gebruik van een laptop. Is er sprake van een combinatie met dyslexie of ADHD, dan kan geprobeerd worden via de WIA (wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen) een vergoeding te krijgen bij de aanschaf van de laptop.

Achtergrond DCD

Vóór 1994 werden allerlei andere benamingen gebruikt voor de problemen van kinderen met DCD. Ze werden houterige of 'clumsy' kinderen genoemd, of kinderen met *Minimal Brain Dysfunction* (MBD) of *Minor Neurological Dysfunctions* (MND), of kinderen met een *Dysfunction of Attention and Motor Perception* (DAMP), of kinderen met *dyspraxie*.

Kinderen met DCD zijn vaak jongens. In diverse onderzoeken worden verhoudingen genoemd van 4 tot 10 jongens op 1 meisje. DCD gaat meestal niet vanzelf over.

Kenmerken van kinderen met DCD

DCD, Developmental Coordination Disorder, wordt officieel vastgesteld aan de hand van criteria uit de DSM (het internationale handboek met beschrijving van psychiatrische stoornissen).

In de DSM staat dat er sprake is van DCD als voldaan wordt aan de volgende criteria:

- A. De uitvoering van dagelijkse handelingen, welke motorische coördinatie vereisen, is beduidend slechter dan verwacht gezien de chronologische leeftijd van een kind en het gemeten intelligentieniveau. Dit kan tot uiting komen in het later bereiken van motorische mijlpalen (zoals lopen, kruipen, zitten), in het laten vallen van voorwerpen, 'houterigheid', slechte prestaties bij sport, of een slecht handschrift.
- B. De aandoening zoals vermeld onder criterium A beïnvloedt zichtbaar de schoolse prestaties of algemene dagelijkse activiteiten.
- C. De aandoening is niet het gevolg van een medische conditie (zoals cerebrale parese [verlamming] of spierdystrofie), en voldoet niet aan de criteria van een Pervasieve Ontwikkelingsstoornis (PDD-NOS).
- D. Als er sprake is van mentale retardatie, moeten de motorische problemen ernstiger zijn dan de problemen die normaal gesproken bij mentale retardatie voorkomen.

Korte uitleg over **kinderen met motorische onhandigheid** Uitgave van de Vereniging Balans

Meer lezen: Brochure *Balans Belicht DCD/dyspraxie*
www.balansdigitaal.nl

Landelijk bureau Balans: tel. 030 - 225 50 50

